

9. SVETOVÝ KONGRES BIOLOGICKEJ PSYCHIATRIE – PROBLEMATIKA ZÁVISLOSTÍ

V dňoch 28. júna až 2. júla 2009 prebiehal v Paríži 9. svetový kongres biologickej psychiatrie.

Kongres má tradičnú štruktúru. S najväčším záujmom sú vždy vyhľadávané plenárne prednášky, lebo sú vždy prezentované poprednými odborníkmi v danej téme a vždy prinášajú najnovšie informácie. Bohužiaľ tentoraz žiadna plenárna prednáška sa netýkala závislostí. Na programe sa však vyskytli sympóziá a vývesky venované závislostiam.

Navštívil som jedno *sympóziium* s tematikou nových typov závislostí. Marc Potenza (USA) prednášal o neuropsychofarmakológii patologického hráčstva. Bezprostredná odmena je sprevádzaná aktiváciou *nc. accumbens* a prefrontálneho kortexu, súčasne sa znižuje striatálna aktivácia. Podanie opioidných antagonistov blokuje tieto zmeny a má teda aj terapeutický efekt. Referoval o súbore 214 pacientov s patologickým hráčstvom. Naltrexon a nalmafén mali v porovnaní s placebom terapeutický efekt.

Ďalej spomenul, že sú spoločné črty medzi patologickým hráčstvom a inými závislosťami, výrazná je porucha kontroly impulzov. Na záver informoval, že v USA sa založila Medzinárodná spoločnosť pre kontrolu narušených impulzov.

Pokračoval Michel Lejoyeux (F) prednáškou o patologickom nakupovaní. Definoval ho ako frekventné zaobranie sa nakupovaním, excesívnym nakupovaním, následnými finančnými problémami, pričom tieto príznaky nie sú v súvisi s mániou.

Ide o poruchu s vysokou komorbiditou (depresia 61 %, OCD 23 %, panická porucha 21 %). Referoval o súbore 200 žien, ktoré vyšetrili v obchodnom dome Lafayette. Zistili v súbore prevalenciu patologického nakupovania 32,5 % ! Zistili, že ide o ženy, ktoré nevyhľadávajú výpredaje, rozhodujú sa o kúpe priamo na mieste, nakúpené veci užívajú menej často než kontroly.

O terapii je veľmi málo štúdií – kauzisticky sa administroval fluvoxamin alebo citalopram. Neexistuje žiadna kontrolovaná štúdia.

Florence Thibautová (F) pokračovala prednáškou o sexuálnej závislosti. Ide o eskalované sexuálne správanie bez ohľadu na sociálne konzekvencie. Väčšinou ide o normálne typy sexuálnych praktík. Prevalencia je 3-6 %, 80 % z toho sú muži. Zmienila sa aj o formách: kompulzívne zamilovanie sa, kompulzívne masturbovanie, kybersex, sex s prostitútkami, anonymný skupinový sex, pornografia.

Abstinenčný syndróm sa vyznačuje depresiou, anxiétou, pocitmi viny, samovražedným pokusom. Komorbidita je vysoká – závislosti od alkoholu/drog 42 %, poruchy výživy 38 %, OCD 6 %, gambling 5 %. Porucha má mnoho podobností s OCD. Biologicky v pozadí je možno zvýšená hladina testosterónu, možno nižší objem amygdaly. Nálezky sú zatiaľ inkonzistentné. Terapeuticky sa skúšali antidepressíva typu SSRI, antiandrogény a KBT.

Záverom tohto nesmierne zaujímavého sympózia Aviv Weinstein (IL) predstavil koncept závislosti od počítačových hier. Prevalencia je vysoká u adolescentov – 8,5 % v USA, 11,9 % v Nemecku, 12 % v UK. V pozadí ako možné mechanizmy vzniku sa spomína frustrácia, poruchy emócií, hľadanie odmeny a senzitivácia. Biologicky ide o zvýšenie dopamínu v mezolimbických centrách odmeny.

Vo vlastnej malej štúdii (n= 9 + 8 kontrol) blokovali farmakologicky dopamín. Nezistili ale signifikantné rozdiely, len rozdiel v reakčnom čase.

Íšlo o veľmi zaujímavé sympóziium. Je možné, že v nových klasifikáciách sa objavia nové formy závislostí.

Viac sympózií s adiktologickou tematikou som nestihol (pozri môj referát v Českej a slovenskej psychiatrii o iných témach).

Stihol som si však pozrieť *vývesky*. Tých bolo viac, niektoré stručne vyberám:

1. Mateu a kol. (Barcelona) porovnávali charakteristiky primárnych (väčšinou schizofrénie) a drogových psychóz (celkove n = 120). Pacienti s drogovou psychózou boli mladší, pri prijímaní mali častejšie halucinácie, najčastejšie užívali kokaín, amfetamíny a kanabinoídy. Pacienti s primárnou psychózou boli starší, častejšie sa prijímali pre suicidálne ideácie, častejšie zneužívali alkohol.

2. Hermann a kol. (Viedeň) zisťovali vo veľkej skupine závislých od opioidov (n = 2 460) korelácie s vekom a dĺžkou užívania opioidov. Pacienti s vyšším vekom mali viac psychiatrických symptómov. U žien s dĺžkou abúzy však klesal výskyt depresívnych a psychotických symptómov.

3. Neumann a Muhling (Chemnitz) urobili prehľad prác o neurofeedbacku pri liečbe alkoholizmu. Našli celkove 23 štúdií rôznej kvality. Usúdili, že neurofeedback môže byť efektívnou prídavnou liečbou pri prevencii relapsu.

4. Paulzen a kol. (Aachen) zistili pomocou PET štúdie, že pokles počtu D2 a D3 receptorov u alkoholikov sa netýka len striata (nc. caudatus a putamen), ale aj iných oblastí mozgu. Preukázali to pri talame a gyrus temporalis superior bilaterálne. Podľa nich je to prvá práca poukazujúca na všeobecnejšiu dysfunkciu dopamínového systému u alkoholikov.

5. Solowij a kol. (Melbourne) vyšetrili 51 konzumentov kanabisu a 49 kontrolných osôb. Zistili vážne poškodenie vizuálnej a priestorovej pamäti v skupine konzumentov. Miera poškodenia priamo korelovala s mesačnou kvantitou užitého kanabisu. Poruchy korelovali aj so zmenami objemu amygaly a hippokampu.

6. Patisti a kol. (Melbourne, ide o ten istý kolektív ako v predchádzajúcej výveske) dokumentovali poruchu aj verbálnej pamäti u konzumentov kanabisu. Išlo o 13,5 % pokles výkonu oproti kontrolám.

7. Courbasson a kol. (Toronto) dokumentovali úzky vzťah medzi drogovou závislosťou, poruchami výživy a posttraumatickou stresovou poruchou. Túto asociáciu našli u 58,2 % vzorky (n = 110).

Ako vidno, 9. svetový kongres biologickej psychiatrie priniesol veľa zaujímavých poznatkov aj pre adiktológa. Nápadné bolo aj potlačenie komerčných záujmov v inak bohatom programe. Kongres dokázal, že hodnotný program sa dá urobiť aj pri malej angažovanosti farmaceutických firiem.

Prof. MUDr. Vladimír Novotný, CSc.